

Corsendonk® bier

ZALIG GENIETEN.

Distr.: N.V. Brouwerij Corsendonk 2360 Oud-Turnhout ☎ 014/41.39.72

Corsendonca

v u H Miguet
Sprinkhaanweg 4

2360 oud turnhout

Trimestrieel tijdschrift

6de jaargang 1989

NR 3 sep

A S L K - Sparen

reeds jaren het meest ervaren

Uw bank- en verzekeringsteam

Agentschap Arendonk
De Valken 8
2370 Arendonk
tel. 67 76 96

Agentschap Oud-Turnhout
Steenweg op Turnhout 3
2360 Oud-Turnhout
tel. 42 15 28

CORSENDONCA INFO JRG. 6 NR. 3.

=====

VOORWOORD.

In "Ons vroom en vroolijk kempenland" tekende Jozef Simons het volgende gedicht op :

Reuzlend ruischt het regenlied,
'n Reiger schreeuwt in 't natte riet;

Kruivend in den najaarswind
Staan de dennen, regenblind,
Schoudergeschoren buiten aêm,
Kruipen donkerlicht te saam.
't Waait en 't regent -zwart 't
verschiet!-

O, de heide en 't regenlied!

"Regen en wind winnen het van de kleiner en bleeker wordende najaarszon, 't donkert en de menschen staan voor de lange winteravonden", gaat Simons verder, "Ze gaan na de avondpap een tijdje buurten, een pijpken rookend bij het open-vuur, liefst waar een oude boer nog vertellen kan van Boerenkrijg en Sansculottentijd of oude liedjes zingen, of nog heel oude verhalen

ophalen uit de oude doos : "Daar was ne keer...".

In de huidige samenleving worden de avonden wel anders gevuld, maar toch blijft er nog een interesse naar het verleden. Graag hoort men nog vertellen over de tijd van toen. En Corsendonca wil hierbij een informatieve en creatieve functie vervullen.

Daarom werd besloten om met een aantal vaste rubrieken te beginnen. En vanaf dit nummer gaan we hiermee van start. Zo wordt vanaf nu de mogelijkheid geboden om enkele merkwaardige kranten-stukjes uit vorige eeuw te herlezen en wordt de gemeenteraad van 1889 op de voet gevolgd.

Misschien lijkt het herhaaldelijk sleutelen aan de formule van "Corsendonca Info" wel te wijzen op een wispelturigheid, maar zolang de kwaliteit van ons ledenblad hier-

door verbetert, zal ons dat niemand kwalijk nemen.

De Redactie.

VOLKSGENEESKUNDE.

Merkwaardige remedies van een Oud-Turnhoutenaar (II).

In het vorige nummer verschenen reeds een aantal remedies die we vonden in een handschrift van Joannes Franciscus Wens, opgetekend te Vlimmeren anno 1789(23). We besloten de bijdrage met een remedie "om hoeft pijn te genesen komende van hitte". We vervolgen met dezelfde remedie die nog krachtiger zou moeten zijn!

I. "Remedie tegen dezelfde ziekte".
Maer oft nu alsoo waere dat u den almachtigen godt zijne roede wilde laeten proeven ende met deselve ziekte wilde besøeken zoo zult gij uwen moet niet laeten sinken nog u selve swaerhertig maeken naer

denken ende betrouwen dat den genen die ons laet wederom kan genesen, daerom wanneer u dunkt dat gij eenige quade locht ontfangen hebt ofte dat gij verschrikt sijt geweest, soo neemt een virendeel loots gebrant zout soo lange gebrant op een ijser dattet niet meer en krijsselt, ende soo veel swaerte, te weten een virendeel loots veneetse tireacel(24) dit doet in een commeken stroom waters, ende dat kout ingedronken. 't Sal het bloed doen schijden, ende oft is imant (...) (onleesbaar) wilde raeden om te doen laeten dat sult gij geensints doen, ten waer bij advies van eenen medecijn(,) die de gelegenheyt der saken in gesien hebbende u sulckx mogt raden omdat den voornoemden drank seer sterk is om in te nemen, ende nog veel quader om in te houden, soo doet aldus, soo haest als gij den drank

gedronken hebt, soo neemt eye onder u keele soo lang alst mogelijk is om in te houden.

Item alsoo haest als gij den drank gedronken hebt oft eer gij hem drinkt, nae dattet u best te pas komt, soo sult gij een dragt setten. Item desen drank ingenomen en uwe dragt gemaekt sult gij u wel wagten om niet te slaepen, totter tijt toe, dat gij siet dat u dragt draegt ende schoon staet.

II.

het bloeyssel van persen (persiken) geconfijt met suyker is goet gegeten voor een quade maege(,) de bladeren van persen(,) gescherft en op de navel gebonden van eenige kinderen (,) doodt en jaegt af de wormen(.)

de keernen (pitten) van de persen die openen de verstoptheyd van de leever en van de longen(,) de gomme die aen deze boomen wast(,) in wijn

gesmolten is goet gedronken voor bloet spouwen ende opent de borsten en de longe en verdrijft mede den steen(.)

III.

Neemt een vierendeel pruymen van damast(,) kloptse in stukken met steenen en al en sietse dan met klijn bier oft wijn en doeter ten lesten bij een loot(25) seneblaeden(.) (26)

laetse eens op swillen met pruymen ende laetse dan nog staen wijken(,) dit soope(,) doer eenen doek gedaen zijnde ende soet gemaekt met suyker(,) hier af gedronken(,) maekt purgatie(,) is goet voor swaer bloet(,) voor schurfte en (...) (onleesbaar) humeuren(,) suyvert het bloet(,) verligt het herte en verdrijft veel vuyligheyt uyt den mensch(.)

Item een vierendeel loots senepoers (poeder van senebladeren)(,)

smorgens vroeg ingedronken met suyker en boter(.)

dit maekt kamerganck en trekt de pijn en weedom uyt den lijve.

IV. Sevenboom(27).

dit kruyt gedroogt sijnde ende in wijn geleyt en gedronken(,) opent den vrouwen stonden(,) het doet seer water lossen tot bloeden toe en is ook goet gedronken voor de geele sugt(.)

Sevenboom met hooninck en eeck(28) onderen gestooten(,) is goet geleyt op quade ineetende sweeringen diese geneest ende verdrijft ook vratten en alle plekken.

V.

Walsche noten(29) olie daer uyt geperst is seergoet gestreken op quaet seer(,) hairworm ende op schurfde hoofden twelk daer mede genesen wordt als men't eerst wat rijngit met water en azijn(.)

lauw gemaekt zijnde die pitten van walsen noten met een karrel (korrel) zouts en wijnruyten(30) zijn goet genittigt in vierige tijden als de pest regneert, welk alsdan een goet preservatief is.

VI. Mirtis(31).

De besikens van mirtus zijn goet voor bloedt spouwen ingenomen en bloet wateren ende buykloope(,) voor natuerlijke krankheyte der vrouwen daer die sijrope van mirtus wel toe dint die men in de apoteek te koop vint.

VII. Surukel(32).

Surkel in botermelk en gedronken is goet voor inwendige hitte(,) suyvert het bloed ende benemt den dorst ende is ook goet voor heete korsten gedronken(,) geneest krauwasië oft schorftheyt hiermede gewassen(33).

VIII. Alsem(34).

Conserf van alsem oft salsem wijn zijn goet voor een quade mage en ook voor een verkoude lever en voor de geelsugt ende water sugt ende doodt de wormen.

Stilt het braeken en ruynigt het bloet(,)

olije van alsem dient om te strijken op den buyck(,) navel en polsen ende onder de neusgaten om de wormen te dooden.

Voetnoten.

(23) Cfr. deel 1, in "Corsendonca Info", jg 6, nr.2.

(24) Bedoeld wordt : triakel of teriakel van Venetië. In de oude geneeskunde werd het vooral gebruikt als tegengif tegen de beet van vergiftigde dieren. Het goedje was een komplexe samenstelling die ondermeer opium bevatte. In latere tijden werd het als universeel geneesmiddel aangeprezen.

(25) een loot = 1/2 ons.

(26) Wellicht worden bladeren van Cassis-soorten bedoeld, waaruit vroeger een mindere soort kaneelpoeder werd gewonnen.

(27) De Zevenboom, of Juniperis Sabina is een giftige jeneverbessort. Het is een laag bolvormige struik met naalden, waarvan de jonge takken na wrijven onaangenaam ruiken. De plant had ook een magische reputatie en leverde één van de kruiden die heksen in staat konden stellen om te toveren.

(28) eek=edit=azijn.

(29) walnoten.

(30) Wijnruit (Ruta graveolens). Het aftreksel van deze Zuideuropese halfheester, die nu als siergewas gekweekt wordt, werd vroeger als specerij en als geneesmiddel gebruikt. De bladeren zijn viezig en blauwgroen van kleur. De plant heeft gele bloemen.

(31) Waarschijnlijk worden geen bosbessen (Vaccinium Myrtillus) bedoeld. In het vervolg van de tekst verwijst men immers niet naar de bossen waar de bessen konden gevonden worden maar naar de "apoteek". Wellicht gaat het om mirtebessen afkomstig van de Myrtus communis. De mirte was in de Oudheid het symbool van de liefde, het huwelijk en de vruchtbaarheid. Myrtaceae zijn een tropische plantenfamilie. We kennen de gagel (Myrica) die ook Brabantse mirt genoemd wordt maar geen blauwe bessen heeft.

(32) Hier is waarschijnlijk sprake van veldzuring of een andere soort van het geslacht Zuring (Rumex). In de volksmond wordt vooral veldzuring (Rumex acetosa) als zurkel aangeduid. Soms wordt ook Witte Klaverzuring (Oxalis Acetosella) als dusdanig aangeduid.

Het oxaalzuur dat in klaverzuring zit is een organisch vergiftig zuur. De zuringsoorten bevatten een zout kaliumoxalaat. De plantensoorten bevatten dus zeker stoffen die een of andere uitwerking kunnen hebben. In een boek uit 1980 (Gezondheid uit de apotheek van God door Maria Treben) dat alternatieve kruidengeneeskunde beschrijft, vonden we Klaverzuring aangeprezen als remedie voor ziektes gaande van geelzucht, huiduitslag en wormen tot behandeling van kwaadaardige gezwellen. Het boek werd ons onlangs door een bejaarde Oud-Turnhoutenaar als zijn geheim en wondermiddel ter inzage gegeven. Zonder deze alternatieve geneeskunde te willen aanprijzen of navolgen, bewijst het dat ook vandaag deze ideeën navolging hebben.

(33) Of het zuur van zuring effect heeft bij het behandelen van

schurft weten we niet maar in elk geval is het te gebruiken om inktvlekken uit linnengoed te halen.

(34) Tot het plantengeslacht Alsem behoren ondermeer Dragon (A. Dracunculis), Citroenkruid (A. Abrotanum) en Bijvoet (A. Vulgaris).

Gust SELS.

EEN BIZARRE OVEREENKOMST.

Over het algemeen wordt aangenomen dat grasduinen in archieven een wat saaie bedoening is. Tot op zekere hoogte kan dat dan wel waar zijn, toch komt de snuffelaar zo nu en dan een "eigenaardigheidje" tegen dat hem doet glimlachen. Het ongewone van wat ik vertellen wil ligt in het feit, dat notarisakten doorgaans handelen over kopen, verkopen, testamenten, leningen, huwelijksvoorwaarden en noem maar op. Toch zal een overeenkomst als deze

die volgt niet te vaak zijn voorgekomen. Oordeelt u zelf maar.

Op 14 december van het jaar 1715 stapten Peeter Hendrickx samen met Jenne Marie van Opstal, die vergezeld was van haar voogd(1), naar de notaris Reyms(2) in Turnhout. Er was een en ander te regelen na de "vleeschelijcke conversatie" die Peeter en Jenne samen hadden beleefd op 10 september en 8 oktober van datzelfde jaar. enerzijds waren er trouwbeloften gedaan, dat wel, maar de twijfel moet het paar hebben aangevreten; je weet toch maar nooit, en zeker is zeker. Vandaar hun wat bizarre overeenkomst.

Voor de notaris beloofde Peeter plechtig dat hij Jenne haar levenslang op zijn kosten zou onderhouden, of laten onderhouden mocht zij dat verkiezen.

Bovendien zou hij haar op de dag van de bevalling 2 ducatons beta-

len. Een redelijk voorstel zo te zien. Er was echter de andere kant van de medaille.

Peeter, die zich ook wilde indekken, stelde tegenover zijn inbreng dat er een kind moest geboren worden binnen de normale tijd te rekenen vanaf 8 oktober. Kwam het niet tot een bevalling binnen de te verwachten periode, dan achtte Peeter zich ontslagen van het vaderschap, dan vervielen al zijn beloften en was hij vrij te trouwen met wie hij wilde(3).

Samen met de twee hoofdrolspelers ondertekenden de getuigen Arnold Goelen en Adriaen Merttens met de notaris Reyms.

Voetnoten.

(1) Dat Jenne vergezeld was van haar voogd kan er op wijzen dat ze een minderjarige (volledige) wees was.

(2) S.A.T., nr. 904/57.

(3) Peeter Hendrickx en Jenne van Opstal trouwden te Turnhout in de St. Pieterskerk op 24 mei 1716, met als getuigen Arnoldus Goetelen en Petrus van Opstal. Jenne beviel op 26 juni 1716 van een meisje dat Joanna Christina werd gedoopt in de St. Bavokerk van Oud-Turnhout. Doopheffers waren Walteri Broeckx en Helena Willekens van Cleef. (S.A.T., P.R. Sint-Bavo.)

A.C.J. VERDEGEM

DE BEVOLKINGSEVOLUTIE IN OUD-TURNHOUT IN 1988.

1. Algemeen.

Tabel 1.

	mannen	vrouwen	totaal
geboorten	62	71	133
inwikel.	260	262	522
totaal	322	333	655
overlijdens	47	33	80
uitwijkel.	212	199	411
totaale	259	232	491
Netto groei	63	101	164

Oud-Turnhout telde op 1 januari 1989 11.273 inwoners, tegenover 11.109 op 1 januari 1988, dus een positief saldo van 164 personen.

De tabel 1 toont dat zowel de natuurlijke evolutie (133 geboorten en 80 overlijdens) als de migratie (522 inwijkelingen en 411 uitwijkelingen) een positief resultaat opleveren. Onze gemeente vertoont duidelijke kenmerken van een woongemeente (een verstedelijkte gemeente); dit blijkt o.m. uit het overwicht van de migraties in de bevolkingsloop. In landelijke gemeenten hebben geboorten en overlijdens immers een veel groter aandeel.

Overigens merken we ook op dat de Oud-Turnhoutse bevolking erg mobiel is. Zonder rekening te houden met de verhuizen binnen de gemeentegrens, stellen we vast dat bijna 5% van de bevolking in 1988 van woon-

gemeente veranderde (522 inwijkelingen en 411 uitwijkelingen).

2. Geboorten en sterften.

Tabel 2 : geboorten- en sterftecoëfficiënt (per 1.000 inwoners)

	geboorte	sterfte
Oud-Turnhout	11,9	7,2
Arrondissement	12,2	8,1
België	11,9	11,3

Oud-Turnhout heeft een geboortencijfer dat precies overeenkomt met het gemiddelde cijfer van België. We zien dus dat de algemene regel, nl. dat in de Kempen het aantal geboorten hoger ligt dan elders in het land, voor onze gemeente niet (meer) geldt. Merk echter wel dat het gemiddelde geboortencijfer van het arrondissement Turnhout hoger ligt dan bij ons (12,2 t.o.v. 11,9). Het hogere geboortencijfer in de Kempen is het gevolg van de leeftijdsstructuur; de Kempense bevolking is nl. jonger dan de gemiddelde Belgische. Dat

Oud-Turnhout wat dit betreft lager scoort dan het arrondissement Turnhout in zijn geheel schrijven we toe aan het minder landelijke karakter van onze gemeente; de verstedelijking, met de daaraan gekoppelde lagere nataliteit, is duidelijk merkbaar.

Dat de leeftijdsstructuur in de Kempen, en zeker in onze gemeente, lager ligt, wordt mooi geïllustreerd door het bijzonder lage sterftencijfer : 7,2 per duizend inwoners, tegenover 11,3 gemiddeld voor België.

3. Migraties.

Tabel 3 : Immigratie

	mannen	vrouwen	totaal
binnenlandse	205	208	413
buitenlandse	55	54	109
totaal	260	262	522

Tabel 4 : Emigratie

	mannen	vrouwen	totaal
binnenlandse	192	176	368
buitenlandse	20	23	43
totaal	212	199	411

Het merendeel van de migranten is vanzelfsprekend afkomstig uit of vertrekt naar een andere Belgische gemeente.

a. Binnenlandse migraties.

De overgrote meerderheid van de immigranten (88%) komt uit een gemeente van het arrondissement Turnhout, en ongeveer een even groot percentage van de emigranten ruilt Oud-Turnhout voor een andere gemeente in het arrondissement. Het streekgebonden karakter van onze bevolking is een volkomen normaal verschijnsel. Toch stellen we vast dat alle Vlaamse provincies (zij het met een klein aandeel) zowel bij immigratie als bij emigratie in 1988 vertegenwoordigd zijn.

b. Buitenlandse migraties.

Oud-Turnhout werd op dit vlak in 1988 gekenmerkt door een immigratieoverschot; 109 inwijkingen uit een ander land, tegen 43 uitwij-

kingen naar een ander land.

Op 109 immigranten kwamen 63 personen uit Nederland (58%). Overigens zijn vooral de andere EG-lidstaten vertegenwoordigd. Bij de uitwijkingen valt ook het overwicht van Nederland op : op 43 personen vertrokken er 17 naar Nederland (40%). Daarnaast blijkt vooral de Bondsrepubliek de grote trekpleister (11 personen in 1988). Dus ook hier scoren vooral de buurlanden hoog.

Hugo MIGUET

DE GEMEENTERAAD ; 100 JAAR GELEDEN.

Het ligt in de bedoeling van de Heemkundekring Corsendonca om in de toekomst verslag uit te brengen over de beraadslagingen van de gemeenteraad van 100 jaar geleden. In deze eerste aflevering komen de bijeenkomsten van de gemeenteraad in de eerste helft van het jaar

1889 aan bod. Het volgend nummer zal de tweede periode van 1889 behandelen. Wij danken het gemeentebestuur van Oud-Turnhout en gemeentesekretaris Eddy Van Dooren voor het bereidwillig ter beschikking stellen van de verslagen van de gemeenteraad, opgetekend door de toenmalige sekretaris Petrus Diels.

De gemeenteraad anno 1889 werd voorgezeten door burgemeester Petrus Jacobus Van Miert. Eduard Meynendonckx en Jan Luyten waren de schepenen, terwijl Jan Baptist Roes, Pieter Jozef Van Gorp, Frans Dierckx, Jan Jansens en Adriaan Verschueren als raadsleden de raad voltallig maakten.

1. De zitting van 15 februari 1889.

Tijdens deze bijeenkomst keurden de raadsleden achtereenvolgens de rol voor onderhoud van de buurtwegen goed, beslisten ze in de Liereman

twee kavels te verpachten en stemden met de begroting van de kerkfabriek van Sint-Antonius in. Meer aandacht besteedden de raadsleden aan de aankoop van een nationale vlag. Bij het overlijden van de gouverneur van de provincie Antwerpen, dhr. Karel du Bois de Vroylande, diende de gemeente immers de nationale driekleur ten teken van rouw halfstok te hangen. Indien de gemeente nog geen dergelijke vlag ter beschikking had, moest zij er onmiddellijk één aanschaffen. Vermits Oud-Turnhout in dat geval was besloot men aan het bevel van de hogere overheid te voldoen. Hiervoor moest wel een begrotingswijziging van 40 BEF goedgekeurd worden. De raadsleden besloten daarenboven om ook in het volgende dienstjaar de aankoop van een tweede vlag te voorzien in de begroting.

2. De zitting van 17 april 1889.

Als eerste punt keurden de raadsleden de verpachting voor het gras snijden en weiden in de Liereman (verpachting gehouden op 25 februari) goed.

Uitvoerig werd de aanleg van een "buurtstoomweglijn Mol-Turnhout met aftakking naar Arendonk" besproken. Het lag in de bedoeling om een buurtspoorweglijn aan te leggen. De gemeenten dienden hiervoor mee de kosten te dragen in functie van het aantal inwoners en van de lengte van de lijnen over hun grondgebied. De gemeenteraad besliste een smeekschrift aan de hogere overheid te richten en een tussenkomst van 50% in de kosten aan te vragen. In hun verzoekschrift argumenteerden de raadsleden dat de aanleg van een buurtlijn, de eigen spoorlijnen van de staat, ten goede zou komen.

Het verlenen van een subsidie, zo betoogde men, was voor de hogere overheid een gelegenheid om hun genegenheid voor de Kempen te tonen!

De staat zelf had reeds ontwerpen laten maken om een spoorlijn Tienen - Mol - Turnhout - Breda/Tilburg aan te leggen. Plannen die tot op dat ogenblik nog niet verwezenlijkt waren.

De raadsleden voerden eveneens aan dat in het ganse arrondissement Turnhout er slechts twee "staats-ijzerenwegen" waren.

Tot slot vermelden zij nog dat de Kempen t.o.v. andere gewesten van het land en ten opzichte van de staatsbaaien, een grote achterstand had.

3. De zitting van 22 mei 1889.

Dit was wel de kortste raad van het ganse jaar. In de verslaggeving van sekretaris vinden we terug dat de

gemeenteraad goedkeuring hechtte aan de rekening van de kerkfabrieken, de rekening van de Godshuizen van het Armenbestuur en de rekening van de gemeente.

De bespreking van de bouw van een nieuwe kerk in Oosthoven wordt verschoven naar de zitting van 29 mei.

4. De zitting van 29 mei 1889.

Deze zitting was helemaal gewijd aan de te bouwen kerk van Sint-Antonius Oosthoven.

De raadsleden namen eerst kennis van de argumentatie van de leden van de "Kerkenraad van Oosthoven". In een brief ondertekend door voorzitter P.J. Van Gorp en sekretaris J. Vos wordt gewezen op het Koninklijk Besluit van 13 mei 1888 waarbij de parochie van Sint-Antonius Oosthoven opgericht werd. Een van de eerste noodwendigheden is het bouwen van een kerk, gaat het dan verder. De huidige oude kapel

die dienst doet als kerk, kan niet beschouwd worden als een volwaardig gebouw om de eredienst in te richten. De kapel is vroeger nooit als een kerk beschouwd en diende enkel om 's morgens een mis te houden om mensen die de diensten niet in de kerk van het Centrum konden bijwonen, ten dienste te zijn. De oude kapel van Oosthoven kan niet vergroot worden. Een ander probleem waren de geldmiddelen. Door de landbouwkrisis konden de bewoners van Oosthoven zelf weinig bijdragen tot de bouw van de kerk. Daarom besloot de kerkfabriek van Oosthoven om zowel aan de staat als de provincie een verzoek tot het betalen van ieder 1/3 van de kosten te richten. De provinciale bouwmeester kreeg opdracht een plan voor een kerk te tekenen die maximaal 45.000 BEF zou kosten. Aan de gemeenteraad van Oud-Turnhout

verzocht de kerkfabriek de goedkeuring van deze plannen en eveneens om een financiële bijdrage. De gemeenteraadsleden gingen eensgezind in op het verzoek van de kerkfabriek. Wel maakten zij enig voorbehoud voor de financiële tussenkomsst. Deze wensten zij nog te bespreken met de leden van de kerkfabriek.

5. De zitting van 29 juni 1889.

De uitbouw van de parochie Sint-Antonius wordt stilaan een feit. Omdat E.H. Kruyfhooft gratis een perceel bouwland van 10 are ter beschikking stelt en omdat het onderzoek commodo et incommodo geen bezwaren heeft opgeleverd, besliste de gemeenteraad aan de Bestendige Afvaardiging van de provincie Antwerpen toestemming te vragen om enerzijds de gift van de pastoor van Sint-Antonius te aanvaarden en anderzijds op die plaats een kerk-

hof in te richten. De verbeteringswerken aan de Aa vormden eveneens een bekommernis voor de raadsleden. In 1887 verzochten zij reeds het provinciebestuur de werken aan de Aa verder te zetten. Nu herhaalden zij hun verzoek met de argumentatie dat de veelvuldige bochten en de sterke verzanding dringende beheerswerken noodzakelijk maakten.

Leo VERSTRAELEN

KRANTENBERICHTJES UIT VORIGE EEUW.

Uit "Het Aankondigingsblad" van 13 mei 1893 :

Verleden Zaterdag, omstreeks 4 ure des namiddags, zag men alhier, in de richting van het N.O., zware rookkolommen opstijgen. Er bleef geen twijfel over of een geweldige brand moest in de omstreken woeden. En inderdaad, in het Moddergoir stonden kleine mastbosschen en

heide als in eene vuurzee; eene talrijke menigte uit den omtrek kwam toegelopen; ook de pompiers van Oud-Turnhout met hunne spuit waren spoedig ter plaatse. Terwijl zij hunne spuit op zekeren afstand aan een ven plaatsten, onder bewaking van een hunner, gereed om het vuur langs daar tegen te houden, trokken de anderen moedig naar de plaats der ramp, en met takken en denneboompjes trachtten zij door het slaan het vuur meester te worden. Ooggetuigen hebben ons verklaard zelden zulke moedige mannen gezien te hebben als de pompiers van Oud-Turnhout; zij vreesden noch vuur noch hitte, en het is ook dank aan hunne heldhaftige pogingen dat men het vuur heeft kunnen beperken. Ook de heer Meynendonckx, schepene te Oud-Turnhout, en de veldwachter dier gemeente hebben zich waarlijk onderscheiden. Insgelijks eene

menigte landbouwers die met de spade dapper werkten en het hunne hebben bijgedragen tot keering van grootere ramp. De afgebrande bosschen en heide behooren aan verscheidene eigenaars, waaronder M. Versteylen-de Fierlant onzer stad, en de Wed. Vueghs, van Schuerhoven.

Uit "De Kempenaar" van 12 mei 1888: Verleden zondag voormiddag zijn eenige boosdoeners met inbraak in den Hof van den Edelen Handboog te Oosthoven gedrongen en hebben verscheidene bloemen en planten uitgerukt, verwoest en gestolen. Dank aan de ieverige opsporingen onzer politie werden de daders spoedig ontdekt en zullen kortelings door het gerecht voor hunne wandaden gevonnisd en veroordeeld worden.

Uit "Het Aankondigingsblad" van 28 oktober 1893 :

Met genoeg kunnen wij melden dat er dezer dagen nog verscheidene schoone giften zijn ingekomen voor de tombola van den Weldadigheidskring, gevestigd bij M^o W^o Gevers, Nieuwstraat alhier (Turnhout). Van heden af mag men deze tombola met recht bij de schoonste rekenen welke er ooit zijn opgericht. Binnen korte dagen zal er nog een allerschitterendst schilderstuk worden geplaatst, vervaardigd en geschonken door M. Meerts, kunstschilder te Brussel, alsmede een ander, door M. Surinckx, van Oud-Turnhout, dat met recht zal prijken nevens het prachtige werk van onzen stadsgenoot, den kunstschilder M. Steenackers. Wij zetten eenieder aan tot het nemen van loten aan 25 centiemen. Deze zijn te verkrijgen bij den uitgever van dit blad, alsmede bij de leden en in het Lokaal van den Kring.

Dirk VAN LOON

UIT DE OUDE DOOS.

Het ligt in de bedoeling om "Correspondonca Info" wat op te fleuren met enkele illustraties, aangevuld met een voldoende verklarende tekst. Eerste in de rij is een klasfoto van meester Smets uit de gemeentelijke jongensschool van Oosthoven.

Karel Smets, een geboren en getogen Oosthovenaar, zag, samen met zijn tweelingsbroer Jean, het levenslicht op 24 juni 1925, als zonen van Louis Smets en Anna Van Leemput. Hun kleuterjaren werden in de Polderstraat doorgebracht en samen liepen ze naar de gemeentelijke jongensschool van Oosthoven. Nadien schakelde Karel over naar het Sint-Jozefskollege. Na zijn humaniora trok hij, samen met Jos Raeymaeckers naar de Normalschool in Mechelen. Daar behaalde hij op 15 juni 1947 het diploma van onder-

wijzer. Er kwamen enige jaren van interimmaris aan te pas in Schoonbroek, Arendonk en Oosthoven. Later werd hij in de jongensschool van zijn geboortedorp benoemd. Hij heeft er aan kinderen van alle leerjaren behalve het eerste leerjaar les gegeven.

Karel was een optimist tot en met, altijd klaar voor iedereen. Hij leerde toneelstukken aan, bezorgde aan vele mensen heel wat plezierige uurtjes; hij bracht vreugde en een lach met een kwinkslag, hij speelde orgel, akkordeon, zong en fliet. Op 5 maart 1980, op een feestnamiddag van de plaatselijke afdeling van de gepensioneerden overleed hij plots aan een hartaanval.

Op de volgende bladzijde zien we Karel Smets met zijn klas. We herkennen naast de leraar : te beginnen op de laatste rij en van links

naar rechts : Pieter Bastiaansen, Mark Van Gorp, Marcel Broeckx, Fer Willems en Luk Van Gorp; op de middelste rij van links naar rechts : Leo Smets, Gust Van Miert, Gust Bastiaansen, Bert Wil-lems en Luk Pluim; op de voorste rij van links naar rechts : Herman Smets, Raymond Bauweraerts, Ivo Pluim, Vik Luyten en Flor Dierckx.

Theresia LEPPENS

INHOUD

Voorwoord	p.1
Volksgeneeskunde	p.3
Een bizarre overeenkomst	p.13
De bevolkingsevolutie in Oud-Turnhout in 1988	p.16
De gemeenteraad : 100 jaar geleden	p.21
Krantenberichten uit vorige eeuw	p.29
Uit de oude doos	p.33

Voor uw feesten

A L T A R I P A

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout

tel. 014/67 12 71

Verzekeringskantoor

J a n A e r t s

Alle verzekeringen

St. Antoniusstraat 20 2360 Oud-Turnhout

tel. 014/42 30 92

Verspreidingsinstelling uitgeverij W. Dierckx

Kantoor Kerselaersstraat 17 2360 Oud-Turnhout

Omslagontwerp: G. Aerts